

rok zał. 1975

Warmiński Bank Spółdzielczy

**Informacje z zakresu
profilu ryzyka i poziomu kapitału
Warmińskiego Banku Spółdzielczego
na dzień 31.12.2018 roku**

Jonkowo, lipiec 2019 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1 Informacje ogólne o Warmińskim Banku Spółdzielczym.....	3
1.2 Podstawa sporządzania Polityki informacyjnej.....	4
2. Informacje w zakresie art. 435 ust. 2 Rozporządzenia CRR.....	5
3. Informacje o celach i strategii w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku.	6
3.1 Fundusze własne.....	7
3.2 Adekwatność kapitałowa.....	8
3.3 Ryzyko kredytowe	9
3.4 Ryzyko płynności.....	14
3.4.1 Rola i zakres odpowiedzialności właściwych komitetów oraz innych jednostek funkcjonalnych i biznesowych.....	15
3.4.2 Działalność w zakresie pozyskiwania finansowania.....	16
3.4.3 Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością.....	17
3.4.4 Zasady funkcjonowania w ramach Zrzeszenia i Systemu Ochrony BPS.....	17
3.4.5 Rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku.....	18
3.4.6 Wielkość nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR.....	18
3.4.7 Urealniona luka płynności.....	19
3.4.8 Dodatkowe zabezpieczenie płynności funkcjonujące w Zrzeszeniu i Systemie ochrony BPS.....	19
3.4.9 Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank.....	20
3.4.10 Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.....	20
3.4.11 Techniki ograniczania ryzyka płynności.....	21
3.4.12 Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.....	21
3.4.13 Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku w procesie zarządzania płynnością płatniczą.....	22
3.4.14 Testy warunków skrajnych i plany awaryjne.....	22
3.4.15 Polityka utrzymania rezerwy płynności.....	23
3.4.16 Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności.....	25
3.4.17 Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności.....	25
3.5 Dźwignia Finansowa.....	26
3.6 Ryzyko operacyjne.....	27
3.7 Ryzyko stopy procentowej.....	28
3.8 Techniki redukcji ryzyka kredytowego.....	29
3.9 Zmienne składniki wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze.....	30
4. System zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej.....	31
5. Oświadczenie Zarządu Warmińskiego Banku Spółdzielczego dotyczące ogólnego profilu ryzyka związanego ze strategią działalności.....	33

1. WPROWADZENIE

1.1 Informacje ogólne o Warmińskim Banku Spółdzielczym.

Warmiński Bank Spółdzielczy, zwany dalej „Bankiem” jest spółdzielnią, prowadzącą samodzielnie i samorządnie swoją działalność na podstawie obowiązujących przepisów prawa, a w szczególności:

- 1) Ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze,
- 2) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe,
- 3) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
- 4) Statutu Warmińskiego Banku Spółdzielczego, uchwalonego Uchwałą Zebrania Przedstawicieli.

Bank jest samodzielnym, samofinansującym się podmiotem posiadającym osobowość prawną.

Siedziba Banku mieści się w Jonkowie, Pl. 650-lecia Jonkowa 12, 11-042 Jonkowo. Terenem działania Banku jest województwo warmińsko - mazurskie. Bank jest zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A z siedzibą w Warszawie.

W dniu 06 grudnia 2018 roku Warmiński Bank Spółdzielczy zawarł umowę ze Spółdzielnią Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS i w związku z tym stał się jego uczestnikiem. Bank wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Olsztynie, VIII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000076432, posiada numer statystyczny REGON : 000572794. Według stanu na dzień 31.12.2018 r. suma bilansowa Banku wyniosła 327 mln zł, fundusze własne 24 mln zł. Bank nie jest istotny systemowo.

Struktura organizacyjna Banku umożliwi skuteczne zarządzanie i kontrolę ryzyka, zarówno na poziomie komórek odpowiedzialnych za proces zarządzania ryzykiem, jak i na szczeblu organów Banku.

W 2018 roku, Bank prowadził działalność w ramach poniższej struktury organizacyjnej:

- *Centrala w Jonkowie,*
- *Oddział w Dobrym Mieście,*
- *Oddział w Gietrzwałdzie,*
- *Oddział w Jonkowie wraz z podległymi filiami:*

- *Filia nr 1 w Olsztynie*
- *Filia nr 3 w Olsztynie*
- *Filia nr 4 w Olsztynie*
- *Filia w Dywitach*
- *Filia w Morągu*
- *Oddział w Lubominie,*
- *Oddział w Łukcie,*
- *Oddział w Miłakowie,*
- *Oddział w Świątkach.*

W 2018 roku wprowadzono zmiany w strukturze organizacyjnej Banku. Zmiany te były uzasadnione i zaplanowane.

W 2018 roku w skład Banku nie wchodziły wewnętrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielnie sprawozdania finansowe. Bank nie był więc zobowiązany do sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Na dzień 31.12.2018 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych. Członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonania tych obowiązków.

1.2 Podstawa sporządzania Polityki informacyjnej.

Niniejsza informacja stanowi realizację postanowień Polityki informacyjnej Warmińskiego Banku Spółdzielczego dotyczącej adekwatności kapitałowej oraz informacji podlegających ujawnieniu (regulacja wewnętrzna Banku przyjęta Uchwałą nr 40)O)2019 Zarządu Warmińskiego Banku Spółdzielczego z dnia 12 kwietnia 2019 roku). Stanowi ponadto wypełnienie obowiązków określonych w art. 111a ustawy Prawo bankowe, art. 432 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z 27.06.2013, str. 1, z późn. zm.) - posiadania „oficjalnej strategii” przyjętej w celu ujawniania wymaganych informacji, Rekomendacji P dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków

wydanej uchwałą Nr 59/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2015 r. (Dz. Urz. KNF z dnia 5 maja 2015 r. poz. 14) – Rekomendacja 18, Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach znowelizowanej uchwałą Nr 8/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 8 stycznia 2013 r. (Dz. Urz. KNF z dnia 27 lutego 2013 r. poz. 6) – Rekomendacja 17, § 31 Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydanych uchwałą nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22.07.2014 r. (Dz. Urz. KNF z dnia 30 października 2014 roku, poz. 17) oraz Statutu Banku.

Bank ogłasza informacje o charakterze jakościowym i ilościowym o adekwatności kapitałowej z wyłączeniem informacji nieistotnych, zastrzeżonych lub poufnych.

2. Informacje w zakresie art. 435 ust. 2 Rozporządzenia CRR.

Bank, zgodnie z przepisami Prawa bankowego, posiada system zarządzania, na który składają się system zarządzania ryzykiem, system kontroli wewnętrznej, a także odpowiednia polityka wynagrodzeń wspierająca system zarządzania ryzykiem.

System zarządzania obejmuje procedurę anonimowego zgłaszania przez pracowników naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych.

Członków Rady Nadzorczej Banku wybiera Zebranie Przedstawicieli, biorąc pod uwagę ocenę odpowiedniości, uwzględniającą kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata.

Oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej Banku dokonuje Zebranie Przedstawicieli przed przyjęciem sprawozdania Rady Nadzorczej.

Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów.

Członków Zarządu powołuje, zgodnie ze Statutem Banku Rada Nadzorcza Banku, przy czym powołanie Prezesa Zarządu następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. Przy wyborze członków Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia, reputacji oraz kwalifikacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza co najmniej raz w roku przed Zebraniem Przedstawicieli, zgodnie z zasadami dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu.

Przepływ informacji dotyczącej ryzyka, kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku jest sformalizowany i określony w Instrukcji „Zasady funkcjonowania systemu informacji kierownictwa w WBS” , która definiuje: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji kierownictwa objęte są wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

3. Informacje o celach i strategii w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie z długofalową Strategią zarządzania ryzykiem w Banku, politykami i strategiami zarządzania poszczególnymi ryzykami, przygotowanymi przez Zarząd Banku i zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą. Polityki i strategie są zgodne z założeniami Strategii działania Banku na lata 2016-2018 i podlegają corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywane są również w przypadku wystąpienia znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.

Zarząd Banku opracowuje, wdraża oraz zapewnia działanie systemu zarządzania zapewniającego skuteczne i ostrożne zarządzanie Bankiem, w tym podział obowiązków w ramach organizacji Banku oraz zasady zapobiegania konfliktom interesów.

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAiP), Zespół ds. zarządzania ryzykami i analiz oraz wybrane komórki organizacyjne.

Zakres informacji podlegających ujawnieniu obejmuje informacje w zakresie:

- 1) ogólnych celów i zasad polityki zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka istotnymi dla działalności Banku,
- 2) funduszy własnych,
- 3) przestrzegania wymogów kapitałowych, o których mowa w art. 128 Prawa bankowego,
- 4) ryzyka kredytowego,
- 5) ryzyka płynności,
- 6) dźwigni finansowej,
- 7) ryzyka operacyjnego,
- 8) narażenia na ryzyko stopy procentowej,
- 9) technik redukcji ryzyka kredytowego,

10) zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku.

Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, Bank zalicza :

- 1) ryzyko kredytowe,
- 2) ryzyko płynności,
- 3) ryzyko stopy procentowej,
- 4) ryzyko rynkowe (walutowe),
- 5) ryzyko operacyjne,
- 6) ryzyko braku zgodności.

Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych :

- 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- 2) metodę podstawową w zakresie ryzyka rynkowego,
- 3) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego.

Monitorowanie oraz analiza poszczególnych, istotnych rodzajów ryzyka realizowana jest przez Zespół ds. zarządzania ryzykami i analiz.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.

Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są :

- 1) co miesiąc Zarządowi Banku,
- 2) co kwartał Radzie Nadzorczej Banku oraz Członkom Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.

3.1 Fundusze własne.

Fundusze własne (uznany kapitał) stanowią źródło finansowania działalności Banku i są podstawą stabilnego rozwoju.

Bank posiada fundusze własne odpowiadające wymogom prawa.

Uznany kapitał jest dostosowywany do rozmiaru prowadzonej działalności przez Bank.

Fundusze własne obejmują:

1. **Kapitał Tier I** - suma kapitału podstawowego Tier I i kapitału dodatkowego Tier I, *Kapitał podstawowy Tier I* składa się z następujących pozycji z zastosowaniem wyłączeń, korekt i opcji alternatywnych, o których mowa w Rozporządzeniu CRR :
 - a) funduszu udziałowego z zastrzeżeniem lit e);
 - b) funduszu zasobowego;

- c) kapitału rezerwowego;
- d) funduszy ogólnego ryzyka bankowego;
- e) pozycje, o których mowa w lit. a, c i d, uznaje się za kapitał podstawowy Tier I wyłącznie wtedy, gdy Bank ma możliwość nieograniczonego i niezwłocznego wykorzystania ich do pokrycia ryzyk lub strat, gdy tylko one wystąpią.

Kapitał dodatkowy Tier I składa się z:

- a) funduszu z aktualizacji wyceny,
 - b) funduszu z wyceny instrumentów kapitałowych.
2. **Kapitał Tier II** - kapitał, na który składają się fundusze uzupełniające, wyliczone na podstawie Rozporządzenia CRR, przy uwzględnieniu postanowień „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Warmińskim Banku Spółdzielczym”.

Poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku na dzień 31.12.2018 roku, zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia wykonawczego Komisji UE nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku, przedstawia odrębny raport „Ujawnienia informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym” stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej informacji.

3.2 Adekwatność kapitałowa.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi integralną część procesu zarządzania oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym w Banku. W procesie zarządzania uwzględniane są polityka zarządzania kapitałem oraz plany kapitałowe. Proces szacowania kapitału wewnętrznego przez Bank obejmuje, w szczególności :

- 1) pisemne kryteria uznawania poszczególnych rodzajów ryzyka za istotne,
- 2) pisemne zasady polityki oraz procedury identyfikowania, pomiaru i raportowania ryzyka w działalności Banku,
- 3) proces ustalania (alokacji) kapitału w zależności od poziomu ryzyka Banku (opisujący przekształcanie miar ryzyka w ujęciu ilościowym ryzyka w wymogi kapitałowe),
- 4) proces ustalania celów kapitałowych w zakresie adekwatności kapitałowej (docelowy poziom kapitału),
- 5) system kontroli wewnętrznej w obszarze szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.

Szczegółowe informacje dotyczące szacowania kapitału wewnętrznego przez Bank, opisane są w „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Warmińskim Banku Spółdzielczym”.

Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla poszczególnych klas ekspozycji, określonych w art. 112 Rozporządzenia CRR w sprawie adekwatności kapitałowej banków prezentuje poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)
1.	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	65
2.	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	727
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	19
4.	Ekspozycje wobec instytucji	0
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	2.504
6.	Ekspozycje detaliczne	3.052
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	217
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	4.405
9.	Ekspozycje kapitałowe	275
10.	Inne ekspozycje	1.537
	RAZEM	12.801

Kwoty minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c) Rozporządzenia CRR, łącznie oraz oddzielnie dla każdego rodzaju ryzyka przedstawia tabela poniżej.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)
1.	Ryzyko kredytowe	160.011
2.	Ryzyko rynkowe (walutowe)	0
3.	Ryzyko koncentracji zaangażowań	0
4.	Ryzyko operacyjne	31.008
	RAZEM	191.019

3.3 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązywaniem się Klienta z zobowiązań wynikających z warunków zawartej umowy. Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku jest zwiększenie bezpieczeństwa działalności kredytowej poprzez zapewnienie

właściwej jakości oceny ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec pojedynczego klienta oraz całego portfela kredytowego Banku.

Jako należność przeterminowaną (z rozpatrywaną utratą wartości), Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału i odsetek nie spłaconą w terminie.

Należności zagrożone (z rozpoznaną utratą wartości) to ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do kategorii podwyższonego ryzyka: poniżej standardu, wątpliwe i stracone w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16.12.2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości i rezerw zawiera regulacja „Polityka i zasady prowadzenia rachunkowości w Warmińskim Banku Spółdzielczym”, oraz Instrukcja „Segmentacja ekspozycji i wagi ryzyka w Warmińskim Banku Spółdzielczym (metoda standardowa)”.

Całkowitą kwotę ekspozycji kredytowych po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględniania skutków ograniczania ryzyka kredytowego, a także średnią kwotę ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy (średnia wyznaczona jako średnia arytmetyczna wartości ekspozycji z poszczególnych kwartałów wraz z zobowiązaniami pozabilansowymi) przedstawia poniższe zestawienie.

(w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość na 31.12.2018 r.	Średnia kwota ekspozycji w 2018 r.
1.	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	35.744	28.410
2.	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	45.411	46.243
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	239	274
4.	Ekspozycje wobec instytucji	81.153	75.443
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	39.541	45.861
6.	Ekspozycje detaliczne	57.547	58.220
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	7.971	7.540
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	42.728	37.441
9.	Ekspozycje kapitałowe	3.432	2.536
10.	Inne ekspozycje	26.668	26.243
	RAZEM	340.434	328.211

Do istotnych klas ekspozycji kredytowych, przy aktualnym profilu ryzyka Banku, zaliczane są następujące klasy :

- 1) ekspozycje wobec przedsiębiorców,
- 2) ekspozycje wobec instytucji,
- 3) ekspozycje detaliczne,
- 4) ekspozycje wobec rządów i banków centralnych,
- 5) ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania,
- 6) ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych.

Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach z podziałem na kategorie ekspozycji według stanu na 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa branży	Zaangażowanie (w tys. zł)		
		Należności normalne	Należności pod obserwacją	Należności zagrożone
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5.210,54	529,13	7.409,45
2.	Górnictwo i wydobywanie	91,00	377,54	0,13
3.	Przetwórstwo przemysłowe	9.005,00	587,92	7.830,86
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, wodę i powietrze	0,00	0,00	888,80
5.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	691,60	0,00	136,90
6.	Budownictwo	9.743,02	0,00	10.873,58
7.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	6.309,79	0,00	6.829,02
8.	Transport i gospodarka magazynowa	1.667,18	0,0	164,11
9.	Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	3.337,52	0,00	7.837,31
10.	Informacja i komunikacja	0,00	0,00	896,91
11.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,00	0,00	89,29
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5.997,71	51,80	7.777,60
13.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2.234,43	0,00	830,91
14.	Usługi administrowania i działalność wspierająca	273,15	0,00	0,07
15.	Administracja publiczna i obrona narodowa;	45.330,00	0,00	0,13

	obowiązkowe zabezpieczenia społeczne			
16.	Edukacja	628,77	0,00	0,07
17.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0,00	691,42	620,30
18.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	806,40	0,00	216,60
19.	Pozostała działalność usługowa	2.132,29	0,00	223,10
20.	Gosp. domowe zatrudniające pracowników; gosp. domowe produkujące na wł. potrzeby	0,00	0,00	0,00
21.	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0,00	0,00	0,00
22.	Inne	0,00	0,00	0,00

Jako ekspozycję wobec MŚP (Małych i Średnich Przedsiębiorstw), Bank definiuje, zgodnie z zaleceniem Komisji UE 2003/361/WE z dnia 06 maja 2003 roku, dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. U L 124 z 20.4.2003 s. 36). Uwzględnianym podstawowym kryterium jest roczny obrót przedsiębiorstwa; są to ekspozycje w przypadku których roczny obrót netto nie przekroczył w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych równowartości w złotych kwoty 50.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu sporządzenia bilansu przedsiębiorcy.

Strukturę ekspozycji według terminów zapadalności na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

(w tys. zł)

Lp.	Typ kontrahenta	Bez terminu	1-30 dni	1-3 m- cy	3-6 m- cy	6-12 m- cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Przedsiębiorstwa prywatne i spółdzielnie	17.895	1.681	1.153	1.731	10.148	7.662	10.238	7.622	3.562	0
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	3.599	816	347	1.280	2.406	4.406	5.784	4.561	3.317	0
4.	Osoby prywatne	2.236	740	1.111	1.746	3.501	5.363	9.671	6.733	7.715	2.459
5.	Rolnicy indywidualni	2.967	202	935	1.028	2.444	3.474	5.568	3.479	1.007	0
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gosp. domowych	5	42	156	134	464	419	1.391	997	108	0
7.	Instytucje Rządowe i Samorządowe (JST)	555	188	1.134	2.972	3.443	6.224	13.111	14.674	3.029	0
RAZEM		27.257	3.669	4.836	8.894	22.406	27.548	45.763	38.066	18.702	2.459

Wartość ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości w rozbiciu na typy kontrahentów wg stanu na 31.12.2018 r. przedstawia poniższa tabela.

(w tys. zł)

Lp.	Typ kontrahenta	Ekspozycje przeterminowane	Korekty z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego	Narzuty związane z korektami z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0	0	0
2.	Przedsiębiorstwa prywatne i spółdzielnie	33.821	0	0
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	12.924	0	0
4.	Osoby prywatne	3.691	0	0
5.	Rolnicy indywidualni	5.578	0	0
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gosp. domowych	88	0	0
7.	Instytucje Rządowe i Samorządowe (JST)	0	0	0
RAZEM		56.102	0	0

Bank tworzy rezerwy związane bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji. Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów z tytułu utraty wartości, tworzonych w ścisłej korelacji z rozpatrywanym ryzykiem, tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

Informacje o zmianach i wykorzystaniu rezerw celowych w 2018 roku przedstawia poniższa tabela.

(w tys. zł)

Treść	Stan na początek roku obrotowego	Zwiększenia	Wykorzystanie	Zmniejszenia	Wymagany poziom rezerw celowych	Stan rezerw na koniec roku obrotowego
1. Rezerwy celowe na należności od sektora niefinansowego, w tym:	19.272	6.698	0	4.926	21.044	21.044
- w sytuacji normalnej i pod	-	-	-	-	-	-

obserwacją						
- poniżej standardu	1.380	930	654	776	880	880
- wątpliwe	3.314	2.271	-146	2.499	3.231	3.231
- stracone	14.578	3.499	-508	1.651	16.933	16.933
2. Rezerwy celowe na należności sektora budżetowego	-	-	-	-	-	-
Ogółem	19.272	6.698	0	4.926	21.044	21.044

Informacje o stanie odpisów aktualizujących, z wyłączeniem rezerw celowych, na kredyty według rodzajów aktywów w 2018 roku przedstawia poniższa tabela.

(w tys. zł)

Wyszczególnienie:		Stan na początek roku obrotowego:	Zwiększenie:	Wykorzystanie:	Rozwiązanie:	Stan na koniec roku obrotowego:
1	2	3	4	5	6	7
1.	Odpisy aktualizujące od należności - sektor niefinansowy, w tym:	3.860,25	1.659,91	0,47	1.248,49	4.271,19
	w sytuacji normalnej i pod obserwacją	-	-	-	-	-
	w sytuacji zagrożonej	3.860,25	1.659,91	0,47	1.248,49	4.271,19
2.	Odpisy aktualizujące od należności - sektor budżetowy	-	-	-	-	-
3.	Koszty komornicze, prowizje	193,23	99,17	1,79	62,53	228,07
4.	Rezerwy na powstanie należności BCW - 55800-19-4	1.950,00	-	-	-	1.950,00
5.	Rezerwy na nieopłacone faktury	89,61	-	-	-	89,61
	RAZEM:	6.093,09	1.759,08	2,27	1.311,03	6.538,87

3.4 Ryzyko płynności.

Ryzyko płynności jest to zagrożenie utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nieakceptowalnych strat.

Zasady zarządzania płynnością finansową i ryzykiem płynności, w tym określenie struktury organizacyjnej, metody pomiaru oraz monitorowania poziomu płynności, metody

ograniczania ryzyka utraty płynności, w tym przyjęte limity i wartości progowe ustalone dla wskaźników płynnościowych, awaryjne plany działania a także zasady raportowania i kontroli ryzyka płynności zostały zawarte w „Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności w Warmińskim Banku Spółdzielczym”.

3.4.1 Rola i zakres odpowiedzialności właściwych komitetów oraz innych jednostek funkcjonalnych i biznesowych.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku uwzględnia strukturę i kompetencje wynikające z „Regulaminu Organizacyjnego Warmińskiego Banku Spółdzielczego”.

Istniejący w Banku podział funkcji na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności uwzględnia rozdzielenie funkcji pomiędzy jednostkami przeprowadzającymi transakcje mające wpływ na ryzyko płynności (działalność operacyjna) od funkcji jednostek odpowiedzialnych za monitorowanie i kontrolowanie płynności.

Zasada, powyższa, jest w Banku realizowana poprzez oddzielenie pionu ryzyka od pionów biznesowych, bezpośrednio odpowiedzialnych za prowadzenie danego rodzaju działalności rynkowej, przy czym powyższy podział nie oznacza zdjęcia z komórek organizacyjnych odpowiedzialności za podejmowane ryzyko. W Banku została wydzielona Centrala Banku, w której wyodrębniono ZZRiA, zajmujący się pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności, a nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności sprawuje Prezes Zarządu Banku.

Szczegółowy zakres odpowiedzialności w zarządzaniu płynnością określa procedura wewnętrzna „Polityka zarządzania ryzykiem płynności w Warmińskim Banku Spółdzielczym”.

W systemie zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza Banku,
- 2) Zarząd Banku,
- 3) KZAiP,
- 4) Wydział Rachunkowości (Stanowiska administracji systemem finansowo-księgowym, monitoringu ryzyka i sprawozdawczości),
- 5) Główny Księgowy,
- 6) ZZRiA,
- 7) Stanowisko kontroli wewnętrznej,
- 8) Zespół ds. produktów i wsparcia sprzedaży,

- 9) pozostałe komórki i jednostki organizacyjne.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad ryzykiem płynności jakie ponosi Bank oraz ponosi odpowiedzialność za metody zarządzania tym ryzykiem przyjęte i stosowane w Banku.

Zarząd Banku, w zakresie swych kompetencji, ponosi odpowiedzialność za ryzyko płynności, jakie ponosi Bank oraz za efektywność metod zarządzania tym ryzykiem.

Prezes Zarządu Banku pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności.

KZAiP pełni funkcje opiniodawczo-doradczą w zakresie zarządzania ryzykami w Banku.

Główny Księgowy zarządza płynnością śróddzienną, bieżącą i krótkoterminową Banku poprzez sprawowanie kontroli bieżącej nad efektywnym gospodarowaniem środkami finansowymi Banku.

ZZRiA przeprowadza comiesięczne analizy ryzyka płynności i przekazuje informacje zarządcze (sprawozdania) z analizy Zarządowi Banku oraz KZAiP,

3.4.2 Działalność w zakresie pozyskiwania finansowania.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty sektora niefinansowego oraz instytucji samorządowych.

Dążeniem długofalowym Banku w zakresie płynności jest zapewnienie zdolności Banku do wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, czemu służy:

1. kształtowanie struktury aktywów i pasywów (zapadalności / wymagalności) tak, aby dopasować ją do potrzeb wynikających z cyklu działalności Banku,
2. strategia odnośnie aktywów polegająca na :
 - 1) utrzymaniu odpowiednich zasobów aktywów wysokopłynnych dla zapewnienia nieprzewidzianego zapotrzebowania na środki, przy uwzględnieniu poziomu stabilności depozytów oraz prawdopodobieństwa szybkiego wzrostu portfela kredytowego,
 - 2) posiadaniu umowy z Bankiem zrzeczającym o limit kredytowy w rachunku bieżącym,
 - 3) możliwości wykorzystania środków rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych, przy utrzymaniu średniego stanu rezerwy na zakładanym poziomie,
 - 4) ograniczaniu koncentracji wierzytelności, zaangażowań wobec klientów powiązanych kapitałowo i organizacyjnie oraz innych nadmiernych zaangażowań,
3. strategia odnośnie pasywów polegająca na :

- 1) podejmowaniu działań w celu systematycznego zwiększania bazy depozytowej,
 - 2) wyodrębnieniu stabilnych źródeł finansowania i podejmowaniu działań w celu powiększenia ich udziału w pasywach ogółem,
 - 3) utrzymywaniu zróżnicowanej bazy depozytowej, zarówno w kategoriach terminów jak i charakteru klientów,
 - 4) ograniczaniu uzależnienia od dużych deponentów,
 - 5) pozyskaniu środków na rynkach finansowych (np. lokaty lub pożyczki z innych banków),
4. właściwe monitorowanie wskaźników mierzących poziom ryzyka płynności, jak też trafne prognozowanie w zakresie przepływów pieniężnych, aby zapewnić poziom płynności niezbędny do wykonania zobowiązań, a także aby móc ocenić koszt utrzymania płynności na bezpiecznym poziomie.
 5. wypracowanie mechanizmów szybkiego reagowania na działanie czynników zewnętrznych,
 6. kształtowanie właściwych relacji z klientami (kredytobiorcami i deponentami), aby zmniejszyć niepewność co do ewentualnych zachowań w momencie powstania sytuacji kryzysowej.

3.4.3 Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością.

Funkcje skarbowe i funkcje zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane. Pomiar i monitorowanie ryzyka płynności odbywa się w Centrali Banku.

3.4.4 Zasady funkcjonowania w ramach Zrzeszenia i Systemu Ochrony BPS.

Bank jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz jest członkiem Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Głównymi zadaniami Banku Zrzeszającego w zakresie zarządzania płynnością Zrzeszenia są:

- 1) utrzymanie rezerwy obowiązkowej za Banki Spółdzielcze,
- 2) finansowanie Banków Spółdzielczych w ciągu dnia operacyjnego,
- 3) zagospodarowanie nadwyżek środków finansowych Banków Spółdzielczych poprzez przyjmowanie depozytów,
- 4) przeprowadzane z Bankami Spółdzielczymi transakcje obrotu bonami pieniężnymi i skarbowymi papierami wartościowymi,
- 5) dokonywanie zasileń i przyjmowanie odprowadzeń gotówki od Banków Spółdzielczych,

- 6) udzielanie Bankom Spółdzielczym lokat, kredytów i pożyczek, poręczeń i gwarancji bankowych.

Bank w 2018 roku przystąpił do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. System Ochrony poprzez stały monitoring bieżącej sytuacji Banku BPS i zrzeszonych z nim banków spółdzielczych objętych Systemem Ochrony oraz zaplanowane w jego ramach działania prewencyjne i wspomagające, zapewni wsparcie jego uczestników w zakresie płynności i wypłacalności. Udzieli także niezbędnej pomocy w przypadku ewentualnego wystąpienia sytuacji niestandardowych w którymkolwiek z banków, uczestników Systemu.

3.4.5 Rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku.

Bank utrzymuje nadwyżkę nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych, jako zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się szeregu scenariuszy warunków skrajnych płynności.

Do części podstawowej nadwyżki płynności Bank zaliczał w 2018 roku:

- 1) gotówkę : 6.448 tys. zł,
- 2) środki na rachunkach bieżących i lokaty O/N : 5.509 tys. zł,
- 3) wysokiej jakości obligacje i podobne instrumenty : 33.564 tys. zł
- 4) otrzymane bezwarunkowo zobowiązania pozabilansowe : 0 tys. zł

Do części uzupełniającej nadwyżki płynności Bank zaliczał lokaty w banku zrzeszającym : 38.500 tys. zł,

W celu ograniczenia ryzyka płynności Bank wprowadził limity, pozwalające na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka.

3.4.6 Wielkość nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR.

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość wewnętrzna ustalona w Banku	Wartość bilansowa
M1	Luka płynności krótkoterminowej (w tys. zł.)	0	500	24.265
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1	1,02	1,40
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi	1	1,02	0,89
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1	1,02	1,33

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014r. uzupełniającego Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych, Bank miał obowiązek sprawozdania i dziennego monitorowania w zakresie: aktywów płynnych, wpływów i wpływów płynności (wskaźnik LCR). Na koniec roku ukształtował się on na poziomie 374%, przy wymaganym poziomie min. 100%.

3.4.7 Urealniona luka płynności.

Poziom ryzyka płynności z tytułu niedopasowania terminów zapadalności/wymagalności aktywów i pasywów na dzień analizy był umiarkowany. Wskaźniki luki w przedziałach zapadalności i wymagalności na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	a'vista	> 1 dnia ≤ 7 dni	> 7 dni ≤ 1 m-ca	> 1 m-c ≤ 3 m-cy	> 3m-cy ≤ 6 m-cy	> 6 m-cy ≤ 1 rok
1.	Luka (w tys. zł)	-13.768	5.100	30.509	-1.299	240	18.990
2.	Luka skumulowana (w tys. zł)	-13.768	5.100	16.741	15.442	15.682	34.672
3.	Wskaźnik płynności	0,73	5,98	3,48	0,79	1,03	3,97
4.	Wskaźnik płynności skumulowany	0,73	5,98	1,34	1,29	1,27	1,47

3.4.8 Dodatkowe zabezpieczenie płynności funkcjonujące w Zrzeszeniu i Systemie ochrony BPS.

Banki należące do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS tworzą Fundusz Zabezpieczający, którego celem jest finansowanie zadań Spółdzielni SOZ BPS w zakresie udzielania pomocy finansowej Uczestnikom, mającej na celu poprawę ich wypłacalności i zapobieżenie upadłości. Źródłem Funduszu Zabezpieczającego są:

- 1) składki wnoszone w tym celu przez Uczestników do Spółdzielni SOZ BPS;
- 2) nadwyżka bilansowa Spółdzielni SOZ BPS w wysokości określonej przez Walne Zgromadzenie Spółdzielni SOZ BPS;
- 3) wkłady pieniężne wnoszone do Spółdzielni SOZ BPS przez Uczestników, na zasadach określonych w Statucie Spółdzielni SOZ BPS;
- 4) wpłaty z innych tytułów określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, a w szczególności kar umownych określonych w załączniku nr 5 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Udzielanie pomocy finansowej.

Uczestnicy, u których istnieje niebezpieczeństwo utraty płynności lub wypłacalności, mogą skorzystać z pomocy finansowej udzielonej przez Spółdzielnię SOZ BPS.

Pomoc zwrotna z Funduszu Zabezpieczającego może być udzielona w szczególności w formie:

- 1) pożyczki restrukturyzacyjnej;
- 2) gwarancji, poręczeń lub innych zabezpieczeń;
- 3) pożyczki długoterminowej na warunkach zobowiązań podporządkowanych.

Pomoc bezzwrotna z Funduszu Zabezpieczającego może być udzielona w szczególności w formie:

- 1) wpłaty na fundusz zasobowy lub rezerwy banku spółdzielczego;
- 2) wpłaty na kapitał zapasowy lub rezerwy banku zrzeszającego.

3.4.9 Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank.

Identyfikuje się następujące, główne dla Banku źródła ryzyka związanego z zagrożeniem utraty płynności:

- 1) znaczący spadek wielkości aktywów płynnych,
- 2) wzrastająca koncentracja pozycji istotnych dla ryzyka płynności (aktywnych i pasywnych),
- 3) wzrastające wypływy netto (luka płynności) spowodowane nadmiernym niedopasowaniem terminów zapadalności / wymagalności aktywów i pasywów, a także koniecznością dokonania nagłych wypłat (ryzyko nieoczekiwanego zapotrzebowania na płynność),
- 4) zmniejszenie się dostępu do alternatywnych źródeł finansowania,
- 5) znaczące i / lub notoryczne przekraczanie limitów związanych z ryzykiem płynności,
- 6) zmiany warunków rynkowych, które mogą wskazywać na przyszłe zagrożenia w zakresie płynności, np. skutkujące brakiem pozyskania lub możliwości zbycia (upłynnienia) aktywów,
- 7) inne ryzyka, w tym: ryzyko kredytowe, ryzyko stopy procentowej, ryzyko operacyjne.

3.4.10 Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- 1) oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego i budżetowego,

- 2) ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- 3) różne terminy wymagalności depozytów,
- 4) różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące.

3.4.11 Techniki ograniczania ryzyka płynności.

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności można zaliczyć:

- 1) stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- 2) zarządzanie nadwyżką środków płynnych,
- 3) posiadanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- 4) planowanie strategii finansowania i sterowanie ryzykiem koncentracji,
- 5) przystąpienie do systemu ochrony BPS, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z funduszu pomocowego.

3.4.12 Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.

Podstawowe pojęcia stosowane w procesie mierzenia płynności:

- 1) **luka płynności (kontraktowa)** – zestawienie niedopasowania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów w danym przedziale czasowym sporządzane na podstawie szacunków przepływów pieniężnych w celu ustalenia przyszłego poziomu płynności. Szacowanie przepływów pieniężnych polega na ustaleniu okresów pozostałych do zapadalności aktywów i wymagalności pasywów oraz pozycji pozabilansowych poprzez zestawienie tych aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych w narastających przedziałach czasowych, licząc od daty sporządzenia zestawienia. Występowanie dodatniej/ujemnej różnicy pomiędzy sumą aktywów zapadających a sumą pasywów wymagalnych i pozycji pozabilansowych w danym przedziale czasowym wskazuje na utrzymywanie luki dodatniej / ujemnej.
- 2) **luka płynności (urealniona)** – zestawienie niedopasowania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów w danym przedziale czasowym uwzględniające założenia co do możliwych zachowań pozycji aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych w celu realnego ustalenia przyszłego poziomu płynności. Szacowanie urealnionych przepływów pieniężnych wymaga wypracowania przez bank własnej, ostrożnościowej techniki ich oceny uwzględniającej założenia dotyczące m.in. wcześniejszych wypłat depozytów, późniejszych spłat kredytów, stabilności źródeł

finansowania, zasad wpływu na pozycję płynności zobowiązań i należności warunkowych oraz innych transakcji pozabilansowych, kosztów wymuszonej sprzedaży aktywów czy zmian sytuacji gospodarczej i upodobań klientów.

- 3) **płynność długoterminowa** – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy,
- 4) **płynność krótkoterminowa** – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni,
- 5) **płynność rynku (produktu)** – możliwość łatwej zamiany na gotówkę w wymaganym czasie określonych produktów na rynku bez znacznych strat finansowych na tych produktach,
- 6) **płynność średnioterminowa** – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie od 1 do 12 miesięcy,
- 7) **płynność śróddzienna** – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu,
- 8) **nadzorcze miary płynności** – wskaźniki płynności i limity określone w uchwale KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności,;
- 9) **wskaźnik LCR / wymóg dotyczący pokrycia płynności** – wskaźnik płynności krótkoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR,
- 10) **wskaźnik NSFR / wymóg dotyczący stabilnego finansowania netto** – wskaźnik płynności długoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR.

3.4.13 Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku w procesie zarządzania płynnością płatniczą.

Nadwyżki środków Bank inwestuje w :

- 1) kredyty dla sektora niefinansowego i budżetowego,
- 2) lokaty w Banku BPS S.A.,
- 3) bony pieniężne NBP,
- 4) obligacje skarbowe,
- 5) obligacje samorządowe.

3.4.14 Testy warunków skrajnych i plany awaryjne.

Metodyka dokonywania testów warunków skrajnych obejmuje oszacowanie efektu wystąpienia scenariuszy sytuacji kryzysowej w wariantach:

- 1) kryzys wewnątrz Banku,

- 2) kryzys w systemie bankowym,
- 3) kryzys będący połączeniem obu wariantów.

Scenariusze kryzysu uwzględniają:

- 1) utratę zaufania do banku,
- 2) wpływ depozytów kanałami innymi niż tradycyjne,
- 3) złą sytuacją finansową banku – konieczność ograniczania kosztów odsetkowych,
- 4) wzrost kredytów przeterminowanych,
- 5) brak obsługi zadłużenia przez dużych kredytobiorców,
- 6) brak obsługi zadłużenia przez kredytobiorców zakwalifikowanych do 3 branż o największej kwocie zaangażowania (spośród wszystkich branż w portfolio kredytowym banku – z wyłączeniem JST),
- 7) istotne pogorszenie się jakości kredytów na finansowanie,
- 8) zwiększone zapotrzebowanie na pozabilans (zatory płatnicze powstałe w podmiotach gospodarczych będących klientami banku),
- 9) problemy z pełną realizacją lub terminowością dostępu do finansowania pozabilansowego oraz dodatkowego finansowania awaryjnego oraz ze spieniężeniem aktywów stanowiących aktywa płynne,
- 10) zakłócenia na rynku międzybankowym,
- 11) wzrost kredytów zagrożonych oraz wpływ depozytów.

Bank przeprowadza również test na bazie płynności śróddziennej, badając wrażliwość na zwiększone zapotrzebowanie na środki oraz testy odwrócone dla scenariusza niedotrzymania minimalnej wartości wskaźnika LCR w wyniku zwiększenia salda wpływów netto.

Wyniki testów służą do weryfikacji założeń „Awaryjnego planu utrzymania płynności”, w tym do oceny zapasu awaryjnych źródeł finansowania i dostarczają informacji zarządczej o obszarach, które w przypadku potencjalnych sytuacji stresowych mogą narazić Bank na szkodę.

3.4.15 Polityka utrzymania rezerwy płynności.

Zarządzając ryzykiem płynności Bank utrzymuje odpowiednią nadwyżkę płynności, złożoną z łatwo zbywalnych aktywów, w celu zabezpieczenia możliwości przetrwania sytuacji kryzysowych związanych z ryzykiem płynności.

Aktywa wchodzące w skład nadwyżki płynności powinny spełniać następujące wymogi:

- 1) brak obciążeń,

- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) wysoka płynność na rynku lub transakcji bezpośrednich,
- 4) łatwa zbywalność,
- 5) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania tych aktywów w celu pozyskania środków,
- 6) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Utrzymywana wielkość nadwyżki płynności powinna być:

- 1) adekwatna do poziomu ryzyka płynności, na jakie narażony jest Bank;
- 2) powiązana z potrzebami płynnościowymi w skrajnych warunkach;
- 3) dostosowana do tolerancji ryzyka płynności Banku;
- 4) obliczona z uwzględnieniem wszystkich istotnych źródeł ryzyka płynności;
- 5) obliczona z zastosowaniem odpowiednich korekt (jeżeli zachodzi konieczność i Bank ma takie plany) w odniesieniu do aktywów, które mogą zostać zastawione przez Bank, w celu realistycznego odzwierciedlenia kwoty finansowania, jaką Bank może efektywnie uzyskać z tytułu zastawienia tych aktywów w scenariuszach warunków skrajnych.

Wolne środki mogą być lokowane w lokaty w Banku zrzeszającym, instrumenty rynku pieniężnego (np. bony pieniężne, bony skarbowe), papiery wartościowe (np. obligacje skarbowe, obligacje komercyjne, certyfikaty) oraz jednostki uczestnictwa w otwartych funduszach inwestycyjnych itp.

Bony skarbowe oraz bony pieniężne Bank nabywa od Banku BPS i mogą one w razie potrzeby zostać zbyte w każdym czasie. Obligacje skarbowe i komercyjne notowane na rynku obligacji Catalyst również mogą być zbywane w razie potrzeby w każdym czasie.

Nadwyżki środków lokowane w lokaty na zasadach rynku międzybankowego (w zależności od rodzaju wpływów – np. dopłaty dla rolników, mleko, subwencje budżetowe i inne) – lokowane będą w miarę możliwości na okresy od 1 dnia do 12M.

Struktura lokowanych nadwyżek musi zapewnić utrzymanie przez Bank wymaganych przez regulacje wewnętrzne i zewnętrzne wskaźników płynności oraz charakteryzować się wysoką jakością i łatwą zbywalnością (sprzedaż/zastaw).

3.4.16 Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności.

Bank jest uczestnikiem Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Jako uczestnik systemu Bank jest obowiązany utrzymywać odpowiednie limity wewnętrzne obowiązujące w systemie. W przypadku zagrożenia utratą płynności jednostka zarządzająca udziela pomocy uczestnikowi systemu.

3.4.17 Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności.

System raportowania z zakresu zarządzania płynnością obejmuje swoim zakresem poniższe informacje i raporty:

1) codziennie przekazywane dla Wiceprezesa ds. finansowych :

- a) analiza przepływów środków pieniężnych oraz zagospodarowania wolnych środków,
- b) informacja z wykorzystania nadzorczych miar płynności krótkoterminowej oraz płynności długoterminowej,
- c) ewentualne informacje o przekroczeniu limitów wraz z opisem sytuacji,

2) miesięcznie przekazywanie dla Zarządu Banku:

- a) zestawienia (analizy) przepływów środków pieniężnych,
- b) informacja o stanie środków pieniężnych na koniec miesiąca (na rachunkach lokat, na rachunku bieżącym, w kasach WBS),
- c) zestawienie kształtowania się bazy depozytowej i obliża kredytowego,
- d) zestawienie wartości wskaźników wynikających z Rozporządzenia CRR,
- e) raport (informacja) dotyczący ryzyka płynności, opisujący sytuację Banku i zawierający dane typu :
 - źródła finansowania działalności Banku (w podziale na poszczególne kategorie),
 - zaangażowanie środków oraz aktyw płynnych,
 - zestawienie płynności Banku (urealniona luka płynności),
 - analiza stabilności bazy depozytowej (wskaźniki osadu ogółem oraz dla depozytów bieżących i terminowych poszczególnych grup podmiotów niebankowych),
 - analiza spływu kapitałów z aktywów oraz wypływu kapitału po zakończeniu umów depozytowych,
 - analizę zrywalności depozytów oraz wcześniejszych spłat kredytów,
 - analizę depozytów dużych deponentów,
 - analizę dużych depozytów,

- analizę wskaźnikową ryzyka płynności Banku wraz z oceną przestrzegania przyjętych limitów,

3) kwartalnie przekazywane dla KZAiP (celem zaopiniowania) i Zarządu Banku:

- a) uzupełniająca miesięczny raport dotyczący ryzyka płynności, analiza dotycząca wpływu na ryzyko płynności Banku:
 - depozytów osób wewnętrznych (członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu i pracowników Banku),
 - depozytów negocjowanych,
 - depozytów powyżej kwoty gwarantowanej przez BFG,
 - depozytów mogących wypłynąć poprzez elektroniczne kanały dostępu,
 - b) prognoza kształtowania się płynności w przyjętym horyzoncie czasowym,
 - c) wnioski z przeprowadzonych testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka płynności,
 - d) wnioski z oceny ryzyka płynności i ewentualne propozycje co do podjęcia określonych działań,
- 4) **kwartalnie przekazywane dla Rady Nadzorczej** informacje o sytuacji Banku w zakresie ryzyka płynności,
- 5) **półrocznie przekazywane dla Głównego Księgowego, KZAiP i Zarządu** informacje o przestrzeganiu limitu zaangażowania funduszy własnych i 20% wartości osadu we wkładach dla depozytów niefinansowych w majątek trwałe i aktywa o terminie zapadalności powyżej 10 lat (z uwzględnieniem terminów spłaty rat kredytów),
- 6) **roczne raporty** dotyczące zaangażowany w długoterminowe finansowanie rynku nieruchomości lub zaangażowany w finansowanie dużych projektów oraz pogłębioną analizę źródeł finansowania ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

3.5 Dźwignia Finansowa.

Wskaźnik dźwigni finansowej wyznaczony został zgodnie z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10 października 2014 r. zmieniające rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni oraz Rozporządzeniem wykonawczym Komisji 2016/200 ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania

informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady 575/2013.

Dźwignia finansowa oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych– wielkość posiadanej przez Bank całkowitej kwoty ekspozycji z tytułu aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej jest utrzymanie bezpiecznej relacji pomiędzy poziomem kapitałów własnych Tier I i ekspozycją na ryzyko kredytowe, zapewniającą ograniczenie nadmiernego ryzyka finansowania, a także odpowiedni poziom bezpieczeństwa w przypadku nagłego spadku wartości aktywów lub zwiększenia realizowanych, udzielonych zobowiązań pozabilansowych przy jednoczesnym spadku jakości tworzonych z nich aktywów.

Dane dotyczące wskaźnika dźwigni, zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia wykonawczego Komisji UE nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku , przedstawia odrębny raport „Wskaźnik dźwigni określony w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych – formularz do celów ujawniania informacji”, stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej Informacji.

3.6 Ryzyko operacyjne.

Bank wyznacza wielkość wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego, o której mowa w Rozporządzeniu CRR.

Na dzień 31.12.2018 roku kwota łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego wyniosła **2.481 tys. zł.**

Informacje o wysokości strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego, w podziale na rodzaje zdarzeń, według Rekomendacji M, przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Rodzaje zdarzeń operacyjnych	Strata brutto (w tys. zł)
1.	Oszustwa zewnętrzne	0,00
2.	Oszustwa wewnętrzne	0,00
3.	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0,00
4.	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0,96
5.	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0,00
6.	Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	1,77
7.	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	4,64
	SUMA	7,37

3.7 Ryzyko stopy procentowej.

Ryzyko stóp procentowych wynika z nieoczekiwanych zmian stóp rynkowych, od których uzależnione jest oprocentowanie aktywów i pasywów Banku. Zmiany stóp rynkowych wpływają bezpośrednio na wysokość przychodów, kosztów i w konsekwencji na wynik odsetkowy. Ryzykiem jednakże jest nie sama zmiana stóp procentowych w przyszłości, ale zmiana, która jest trudna obecnie do przewidzenia. Ryzyko stopy procentowej polega na możliwości wystąpienia straty w przypadku niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych. Sytuacja taka może wystąpić w przypadku braku dopasowania pomiędzy aktywami i pasywami zestawionymi według kolejnych terminów przeszacowania. W przypadku aktywów oraz pasywów o zmiennej stopie procentowej Bank ma możliwość oddziaływania na stopy procentowe w drodze modyfikacji swojej oferty.

Analiza ryzyka stóp procentowych jest jednym z narzędzi służących efektywnemu zarządzaniu aktywami i pasywami Banku. Pozwala zmierzyć poziom ryzyka, na jakie narażony jest Bank, dając tym samym podstawy do podejmowania stosownych decyzji w celu zabezpieczenia się przed tym ryzykiem.

Podstawowe założenia (w tym założenia dotyczące przyszłych, wcześniejszych spłat kredytów oraz zachowania depozytów o nieustalonym terminie wymagalności) zawarte są w „Instrukcji funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Warmińskim Banku Spółdzielczym”.

Wpływ ryzyka stopy procentowej na zmianę wyniku finansowego, zgodnie z przyjętą przez Bank metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej (ryzyko przeszacowania), wg stanu na dzień 31.12.2018 r. prezentuje poniższa tabela.

(w tys. zł)

Lp.	Przedziały przeszacowania stóp procentowych	Aktywa	Pasywa	Luka niedopasowania	Zmiana wyniku odsetkowego (o 200 pb.)
1.	a'vista	147.222	36.422	110.800	-2.210
2.	od 1 dnia do 30 dni włącznie	129.374	223.528	-94.154	1.801
3.	powyżej 1 m-ca do 3 m-cy włącznie	804	9.418	-8.614	144
4.	powyżej 3 m-cy do 6 m-cy włącznie	268	4.386	-4.118	52
5.	powyżej 6 m-cy do 12 m-cy włącznie	6.467	8.099	-1.632	8
6.	powyżej 1 roku	2.763	315	2.448	

3.8 Techniki redukcji ryzyka kredytowego.

W zakresie ryzyka kredytowego Banku stosuje metodę standardową wyliczenia wymogów kapitałowych.

Wartość zastosowanych redukcji z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych na dzień 31.12.2018 r. wynosiła **7.971 tys. zł**.
Wartość zastosowanych redukcji z tytułu zabezpieczeń pomniejszających rezerwy celowe na dzień 31.12.2018 r. wynosiła **28.372 tys. zł**.

Zasady ograniczania ryzyka kredytowego, w zakresie zastosowanych instrumentów zabezpieczających ryzyko, zawarte były w następujących regulacjach Banku :

- 1) „Polityce zarządzania ryzykiem koncentracji w Warmińskim Banku Spółdzielczym”,
- 2) „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem koncentracji zaangażowań w Warmińskim Banku Spółdzielczym” oraz Instrukcji „Testy warunków skrajnych dotyczące portfela kredytowego oraz zasady przeprowadzenia weryfikacji założeń dla tych testów”,
- 3) „Segmentacja ekspozycji i wagi ryzyka w Warmińskim Banku Spółdzielczym (metoda standardowa)”,
- 4) „Polityce zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie w Warmińskim Banku Spółdzielczym”,

- 5) „Polityce zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w Warmińskim Banku Spółdzielczym”,
- 6) regulacjach dotyczących kwalifikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych,
- 7) „Polityce kredytowej na lata 2019-2021 w Warmińskim Banku Spółdzielczym,
- 8) „Regulaminie podejmowania decyzji kredytowych”.

Zbiór wyżej wymienionych procedur, jak też powstałych w niniejszym dokumencie znajduje się w Wydziale Organizacyjnym w Centrali Banku, Plac 650-lecia Jonkowa 12, 11-042 Jonkowo.

3.9 Zmienne składniki wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze.

Zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, określa „Polityka wynagradzania członków organu nadzorującego oraz osób zajmujących stanowiska kierownicze i kluczowe w Warmińskim Banku Spółdzielczym”.

Przez osoby zajmujące stanowiska kierownicze dla celów ww. Polityki rozumie się członków Zarządu Banku.

Przez osoby zajmujące stanowiska kluczowe rozumie się pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Z uwagi na profil działania Banku, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności na rynku bankowym, osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku są Członkowie Zarządu oraz osoby zajmujące stanowiska kluczowe w Banku.

Bank przyjmuje zasadę ustalania zmiennych składników wynagrodzenia w zależności od osiągniętych wyników, z uwzględnieniem osobistej efektywności pracy oraz efektywności kierowanego obszaru.

Nie jest stosowany gwarantowany poziom zmiennych składników wynagrodzenia (np. w postaci minimalnej wysokości premii).

Oceny efektów pracy osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku dokonuje Rada Nadzorcza. Oceny efektów pracy osób zajmujących stanowiska kluczowe w Banku dokonuje Zarząd.

Informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz kluczowe w Banku w roku 2018, prezentowane są w poniższej Tabeli :

Wyszczególnienie	Członkowie Zarządu	Pracownicy zajmujący stanowiska kluczowe
Liczba osób otrzymujących wynagrodzenie	5	13
Wynagrodzenie stałe (w tys. zł)	767,07	743,35
Wynagrodzenie zmienne (w tys. zł)	0	0
Wartość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą (w tys. zł)	0	0
Wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia (w tys. zł)	0	0
Liczba osób otrzymujących płatności związane z podjęciem zatrudnienia	0	0
Najwyższa płatność na rzecz jednej osoby związana z podjęciem zatrudnienia (w tys. zł)	0	0
Wartość płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia (w tys. zł)	0	31,5
Liczba osób otrzymujących płatności związane z zakończeniem stosunku zatrudnienia	0	1
Najwyższa płatność na rzecz jednej osoby związana z zakończeniem stosunku zatrudnienia (w tys. zł)	0	31,5

4. System zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej.

Funkcjonujący w Warmińskim Banku Spółdzielczym system zarządzania i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech niezależnych poziomach:

- 1) **Na pierwszy poziom** składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku.
- 2) **Na drugi poziom** składa się:
 - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, w tym Stanowisko Kontroli Wewnętrznej,
 - 2) działalność komórki do spraw zgodności.
- 3) **Na trzeci poziom** składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku z uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony Zrzeszenia Banku BPS SA, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych

odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne, o których mowa poniżej, lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Mechanizmami kontrolnymi funkcjonującymi w Banku, których zakres i skala wynika ze specyfiki Banku, są:

- 1) procedury,
- 2) podział obowiązków,
- 3) autoryzacja, w szczególności autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych,
- 4) kontrola dostępu,
- 5) kontrola fizyczna,
- 6) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym,
- 7) inwentaryzacja,
- 8) dokumentowanie odstępstw,
- 9) wskaźniki wydajności,
- 10) szkolenia.

System zarządzania i kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka oraz skali działalności Banku.

System zarządzania stanowi zbiór zasad i mechanizmów odnoszących się do procesów decyzyjnych, zachodzących w Banku oraz do oceny prowadzonej działalności.

W ramach systemu zarządzania funkcjonuje:

- 1) system zarządzania ryzykiem,
- 2) system kontroli wewnętrznej.

5. Oświadczenie Zarządu Warmińskiego Banku Spółdzielczego dotyczące ogólnego profilu ryzyka związanego ze strategią działalności.

Zarząd Warmińskiego Banku Spółdzielczego, niniejszym oświadcza, że:

1. Opisane w niniejszej informacji ustalenia oraz działania i przeprowadzone zmiany w 2018 roku w tym zakresie, dotyczące zarządzania ryzykiem dają pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku oraz systemu kontroli wewnętrznej.
2. Bank nie spełniał wymogów kapitałowych wynikających z przepisów prawa, natomiast uznany kapitał pokrywał ryzyka występujące w Banku. Obowiązujący w Banku system zarządzania ryzykiem, podlega modyfikacjom w celu dostosowania do skali i profilu działalności oraz minimalizowania generowanego ryzyka.

Jonkowo, dnia 09 lipca 2019 roku

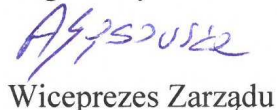
Zarząd Warmińskiego Banku Spółdzielczego

Katarzyna Siemaszko

Prezes Zarządu

Agata Gąsowska

Wiceprezes Zarządu

Barbara Szmit

Wiceprezes Zarządu